

a) alapító Schemmel Győző mérnök-segéd 160 frttal, ajánlja Rochlitz Pál;

b) rendes tagok: Bidló József körerdész, ajánlja Fendt Antal; Hubay Zsigmond és Albrecht Ferencz, m. k. erdőgyakornokok, ajánlja Rochlitz Pál.

VII. Tudomásul vétetik, hogy alapítványaik törlesztésére fizettek: Stern Jakab, fakereskedő 20 frtot és Sztanik Károly, m. k. erdőgyakornok szintén 20 frtot.

VIII. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Wagner Károly és Hofmann Sándor tagtársak kéretnek fel. — K. m. f.

Hitelesítésül: *Wagner Károly.* *Tisza Lajos.*

Ifj. Hoffmann Sándor. *Bedő Albert.*

A tölgykéreg termelés vagy cserüzem ügyében. *)

(Levél a szerkesztőhöz.)

Losonc, 1879. novemberhó 6-án.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! Az „Erdészeti Lapok“ augustus havi füzetében t. Luczenbacher Pál ur által „A cserüzem alkalmazásáról“ közétett cikk, ugyszintén becses folyóirata október havi füzetében, az Országos Erdészeti Egyesület székesfehérvári közgyűlésén a cserkéregtermelés kérdésében folyt tárgyalásokról foglalt közlemény arra inditnak engem, hogy ez ügyben szives engedelmével én is néhány szót koczkáztassak.

Tapasztalatlan tollamon könnyen megeshetik, hogy olyanokat is megir, a mi közérdekre nem tarthat igényt, felhatalmazom ez esetben t. Szerkesztő urat azt és annyit törteni, a mit és a mennyit jónak lát. **)

*) Noha ezen füzetben a jelen czim alatt foglalt nyilt levéléhez hasonló czélú értekezés lett felvéve, mégis már most közlendőnek tartottuk e levelet, miután szintén ez évben megjelent közleményekre hivatkozik. A szerk.

**) Tolla épen nem olyan tapasztalatlan, hogy a felhatalmazást igénybe venni szükséges lett volna. A szerk.

Szükségesnek tartom mindenek előtt kijelenteni, hogy én úgy Luczenbacher Pál ur, valamint a t. Országos Erdészeti-Egyesület által kifejtett és javasolt erdészeti intézkedések és szabályzatokhoz azon oknál fogva nem kívánok szóllani, mert e részben szakértelmet magamnak nem tulajdonítok.

Mindazonáltal kell hogy reflectáljak t. Luczenbacher Pál ur javaslatának egy pontjára, egyebekben azonban a kéregtermelésre, csupán mint iparágra akarok súlyt fektetni, illetőleg ezen ipar hasznosságát kereskedelmi szempontokból óhajtom megvilágítani. Luczenbacher Pál ur javaslatának általam kifogásolt 1-ső pontja ekként hangzik: „Az erdei birtokterületből $10^0/0$ -nál több a kérgezésre nem lenne fordítható, s ez a talaj minőségéhez képest 15—20 éves fordákra lenne osztandó.“

Szerény nézetem szerint ezen javaslat, — nem tekintve az illető erdőbirtokos önrendelkezési jogának tulságos megszorítását — már azért sem lenne elfogadható, mert az esetleg 20 éves fordákra való beosztás, — tekintve a tervezett minimális kérgezendő erdőterületet — a kéregtermelés majdnem tökéletes beszüntetését vonná maga után.

Ha figyelembe vesszük, mily nagy költséggel van a szabály szerinti kéregtermelés összekötve; mily temérdek kiadásal jár az eső elleni óveszközök, továbbá kötő és vágó gépek és számos egyéb segédszerek beszerzése; önként következik, hogy a kéregtermelés csakis nagyobb területen — az általános költségek mázsza utáni kevesbitése által — lehet előnyös.

Tegyük fel már most, hogy valaki bir 200—300 holdnyi erdővel (a mi már tekintélyesebb magánerdőbirtoknak mondható), Luczenbacher Pál ur tervezete szerint ebből csakis 20—30 hold lenne kérgezésre fordítható. Kérem tehát, akad-e ily csekély területre vevő, ki az árút előnyösen, p. o. kivitelre értékesítheti?

Kétségtelenül nem akad!

Megengedem ugyan, hogy találkozhatik egy közel lakó timár, ki személyesen fogna; a kis területen manipulálni (mi részére ki is fizetheti magát), ámde a belföldi fogyasztás — csekély voltánál fogva — nem szolgálhat irányadóul.

Én részemről a kéregtermelést nem fogadhatom el az erdőpusztítás egy nemének; mutatja Franciaország, Holland- és Németország példája, de különösen a Rajna vidéke, hol a kéregtermelésre alkalmas erdő már ezer vagy több év óta tenyésztetik.

Németország északi tartományaiban — a talaj silánysága folytán — egy idő óta élénk mozgalom keletkezett, kéreghántásra alkalmas tölgyesek ültetése végett.

Kitűnik ugyanis statisztikai adatokból, hogy maga Németország saját kéregszükséglete fedezésére 1877-ben (tehát már a Krach utáni és kedvezőtlen bőripar idejében) 2 millió 400 ezer mázsa kérget importált Magyar-, Cseh-, Franciaország-, Belga- és Hollandiából.

Szemben ezen viszonyokkal tehát azon törekvés, mely szerint nálunk a kéregtermelés oly tetemes megszorításáról van szó, hogy a kivitelről le kellene mondanunk — szerény nézetem szerint egészen helytelen.

Hogy pedig e hazának, melynek sem ipara, sem kereskedelme, de sőt gyakori silány termések folytán sokszor nyers termény-kivitele sincs, — egész erejével oda kell törekedni, hogy oly terméke, mely élet- és versenyképességét már igazolta, jövőre is állandóan forgalomban maradjon, mert az egyszer meghódított külföldi piacot vajmi nehéz újra megszerezni, az kétségtelen.

Mennyiben jövedelmez a cserkéregüzem az erdőgazdának? azt e helyütt megvilágítani felesleges — szintugy köztudomásu annak üdvös hatása a hazai vasutak, fuvarosok, favágók, napszámosok, kötélgyárosok szóval a kéregtermeléssel szoros összefüggésben álló tényezőkre is — az illető vállalkozót természetesen beleértve.

Tekintetbe kell még venni azon felette fontos körülményt is, hogy a kéreghántás oly időben eszközöltetik, mely egyéb gazdasági munkálatokra legkevésbé alkalmas.

Mondhatom, hogy már most nyakamra jár a sok munkás, lesz-e tavaszra kéreghántás — minek fejében előleget kérnek — alig tudván nyomorult helyzetükön addig más módon lendíteni.

De másrészt attól sem kell tartani, mintha a külföldi kéregkereslet egyhamar apadna, vagy épen megszűnnék.

Kimutattam, miként maga Németország két millió négyszáz ezer mázsa külföldi kérget fogyaszt, de vannak még azonkívül is piacaink!

Igy a Svájc, Dánia stb. ez utóbbi piacokkal forgalmunk napról-napra élénkülni kezd.

Tehát a magyar kéregnek határozottan van jövője, de különösen akkor, ha Németországgal, (mely legnagyobb és legközelebbi fogyasztónk) az általa már f. évi október óta életbe léptetett új vámtételek és megdrágult vasuti tarifák leszállítása, vagy ha lehet beszüntetése iránt — magas kormányunk egyezségre juthat.

De még tovább megyek, merem állítani, hogy daczára ezen magát Németországot károsító intézkedésnek, mely bizonyos mérvben kivitelünk elé gördített akadály kívánt lenni, a magyar cser többé nem fog letünni a fent jelzett piacokról.

A mint, hogy Ön t. Szerkesztő ur alkalom szerint mondá, hogy a magyar tölgy Európa legjelesebb tölgyét képezi, ép ugy bizonyítják számos kísérleti állomások, miszerint a magyar cserkéreg (kérem, nem volna-e helyesebb tölgykéregnek nevezni?) *) egyike a legjelesebbeknek!

Hangoztatva lett ugyan illetékes helyről, hogy figyelemmel kell lenni arra, hogy létezik még sokféle cserző anyag.

*) De bizony helyesebb.

Kétségtelenül igaz, hogy létezik még sokféle egyéb eszerző anyag is, a mint hogy bizonyos, miként többféle kísérletek tétettek a bőrkészítést ásvány eszerzés útján eszközölni.

Én valahol olvastam, hogy az ásványnyal való eszerzés nem új, már 1860-ban tétettek ez iránt Svájcban egyes kísérletek, különösen egy részvénytársulat részéről Genfben, mely azonban tökre ment. Utalok továbbá a „Deutsche Gerber-Zeitung“ f. évi október 26-án megjelent 86-dik számára, melyben egy elismert hirnevű müncheni bőrgyáros (Mössner Tamás) leírván az eljárást, következőkép nyilatkozik: „Über Mineralgerbung. Das Verfahren (t. i. az ásványcszerzés) ist mir als das Beste bekannt, ist jedoch nicht billiger als Lohgerbung und steht Letzterer an Solidität nach.“

A mi pedig a számos egyéb eszerző anyagot illeti, bátor vagyok számtalan bőrgyáros egyhangu véleményét tolmácsolva oda nyilatkozni, hogy mindezen anyagok csupán surrogátumokat képeznek.

Mindezeknél fogva azon eredményre jutok, hogy a kéregtermelést nemcsak hogy nem szabad beszüntetni, de egyenesen ajánlom az erdőket (mindenkor bizonyos talaj és kereskedelmi, szintugy mennyiségi viszonyokat szem előtt tartva) ily üzemre való felhasználás-, illetve átalakításra.

Minthogy ezen meggyőződésemmek kifejezést adtam, (semmi szin alatt sem akarván pro domo beszélni) ne méltóztassék azt vélni, mintha én az erdőnek kéregtermelés céljából derüre-borura való pusztítását pártolnám vagy kívánnám. Semmi esetre! — az ily nemü eljárás már magában véve minden józan felfogással homlokegyenest ellenkeznék, mert ezáltal oly nagy mennyiség jönne piacra, hogy az áru értéke legjobb esetben csökkentetnék.

Pártolom tehát a rendszeres szabályzatot, és csak azért voltam bátor szót emelni, nehogy oly megszorító intézkedések

lássanak napvilágot, melyek a kéregtermelést vagy épen beszüntetnék, vagy oly minimális mennyiségre szorítanák, melyek a kivített — s az abból folyó általam hangsúlyozott előnyöket — semmivé tennék.

Ha szerény cikkem már is nem haladja túl a neki szánt tért, még bátor volnék — mert épen helyén találok — abbeli tapasztalatokon alapuló meggyőződésemet kifejezni, melyszerint az eladás módjára, az erdőbirtokosra nézve a hántott méterfa utáni alkut, illetve megállapodást tartom legegyszerűbb-, de legcélszerűbbnek is; továbbá a házi kezelés az erdőgazda részéről határozottan mellőzendő.

Mellőzendő pedig azért, mivel nem tekintve a termelés nehézségeit (a helyes kezelés valósággal több évi tapasztalatot — mondhatnám tanulmányt igényelvén), az illető erdőbirtokos rendszerint nincs az eladásra nézve annyira tájékozva, mint a nagyobb kereskedő — kinek ez lévén hivatása — a külföldi fogyasztókkal való egyenes összeköttetéseit inkább képesítik az árút (rendszerint hitelre) jobban értékesíteni; mi által viszont az erdőgazdának nyers terményeért szintén előnyösebb árt nyújthat.

Iparkodtam kéregtermelő minőségem daczára lehetőleg tárgyilagos lenni.

Ha mindazonáltal igen tisztelt Szerkesztő urral talán ellenkező nézetben volnék — bocsánatot kérek — de részemről az eszmecserét olyanak tekintem, mely hivatva van a fogalmakat tisztázni.

Különben is nem ringatom magam azon illúsióban, mintha valami bölcs, vagy épen új dolgokat mondtam volna, s mindenkor kész vagyok magamat helyesebb nézeteknek alávetni. Fogadja t. Szerkesztő ur megkülönböztetett tiszteletem nyilváníását.

Schmidl Soma, kéregtermelő.